

II

(Voorbereidende besluiten krachtens titel VI van het Verdrag betreffende de Europese Unie)

Initiatief van het Koninkrijk België met het oog op de aanneming van een besluit van de Raad tot oprichting van een Europees netwerk van nationale contactpunten voor het herstelrecht

(2002/C 242/09)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag betreffende de Europese Unie, met name artikel 34, lid 2, onder c),

Gelet op het initiatief van het Koninkrijk België,

Gezien het advies van het Europees Parlement,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Aanbeveling R(85) 11 van 28 juni 1985 van het Comité van ministers van de Raad van Europa inzake de positie van het slachtoffer in het kader van de strafwet en de strafrechtelijke procedure beveelt de regeringen van de lidstaten aan de mogelijke voordelen van bemiddelings- en verzoeningsregelingen te bestuderen.
- (2) De Verklaring van de Verenigde Naties inzake de basisbeginselen inzake gerechtigheid jegens slachtoffers van misdrijven en machtsmisbruik van 29 november 1985 roept op om waar nodig gebruik te maken van informele geschillenbeslechtingsmechanismen, waaronder bemiddeling, arbitrage en gewoonterecht of autochtone praktijken, om zodoende de bemiddeling en het herstel jegens de slachtoffers te vergemakkelijken.
- (3) Aanbeveling R(87) 21 van 17 september 1987 van het Comité van ministers van de Raad van Europa inzake slachtofferhulp en het voorkomen van victimisatie, beveelt de regeringen van de lidstaten aan om nationale dan wel plaatselijke bemiddelingsexperimenten tussen dader en slachtoffer aan te moedigen en de resultaten daarvan te evalueren, met bijzondere aandacht voor de mate waarin de belangen van het slachtoffer zijn gediend.
- (4) De Standaard-minimumregels van de Verenigde Naties inzake niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen van 1990 benadrukken dat de gemeenschap meer betrokken moet worden bij het beheer van het strafrecht en dat de daders verantwoordelijkheidszin jegens hun slachtoffer en de maatschappij in haar geheel moet worden bijgebracht.
- (5) Volgens aanbeveling R(92) 16 van het Comité van ministers van de Raad van Europa inzake Europese regels betreffende gemeenschapsstraffen en -maatregelen zijn sancties en maatregelen die in de gemeenschap uitgevoerd worden een belangrijk instrument van criminaliteitsbestrijding en kunnen zij de nadelige gevolgen van een opsluiting vermijden.
- (6) In punt 19 van het Actieplan van Wenen staat: „Procedureregels zouden globaal dezelfde garanties moeten bieden, om ervoor te zorgen dat mensen niet ongelijk worden behandeld naar gelang van het rechtsgebied waar hun zaak wordt behandeld”.
- (7) Resolutie 26 van 28 juli 1999 van de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties over de ontwikkeling en uitvoering van maatregelen op het gebied van bemiddeling en herstelrecht in strafzaken, roept staten, internationale organisaties en andere instanties op om informatie en ervaring uit te wisselen over bemiddeling en herstelrecht.
- (8) In de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité betreffende slachtoffers van misdrijven in de Europese Unie: reflecties over normen en maatregelen van 14 juli 1999 is bepaald dat bemiddeling tussen slachtoffer en dader een alternatief zou kunnen zijn voor lange en ontmoedigende strafzaken, dat zulks in het belang is van de slachtoffers en dat het een schadevergoeding of de recuperatie van verloren eigendom buiten de normale strafprocedure mogelijk maakt.
- (9) In aanbeveling R(99) 19 van het Comité van ministers van de Raad van Europa betreffende bemiddeling in strafzaken, zijn beginselen vastgesteld waarmee de lidstaten rekening moeten houden bij de uitwerking van de bemiddeling in strafzaken.
- (10) In de conclusies van de Europese Raad van Tampere van 15 en 16 oktober 1999 werd besloten dat de lidstaten alternatieve, buitengerechtelijke procedures in het leven dienden te roepen.
- (11) Resolutie 14 van 27 juli 2000 van de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties betreffende de basisbeginselen voor de toepassing van herstelrechtprogramma's in strafzaken, roept de lidstaten op tot verdere uitwisseling van informatie en ervaring over bemiddeling en herstelrecht.
- (12) De resolutie van het Europees Parlement van 15 juni 2000 inzake de mededeling van de Commissie betreffende slachtoffers van criminaliteit in de Europese Unie: Reflecties over normen en maatregelen ⁽¹⁾, benadrukt hoe belangrijk de ontwikkeling van de rechten van slachtoffers van criminaliteit is.

⁽¹⁾ PB C 67 van 1.3.2001, blz. 304.

- (13) Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure ⁽¹⁾, stelt in artikel 10 dat elke lidstaat moet zorgen voor de bevordering van bemiddeling in strafzaken met betrekking tot de strafbare feiten waarvoor hij die maatregel passend acht en erop moet toezien dat elke overeenkomst die in een bemiddeling in strafzaken tussen het slachtoffer en de dader wordt bereikt, in aanmerking kan worden genomen. Volgens artikel 17 doen de lidstaten de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 22 maart 2006 aan artikel 10 van het Kaderbesluit te voldoen.
- (14) Het initiatief van de Franse Republiek en van het Koninkrijk Zweden betreffende de oprichting van een Europees netwerk inzake criminaliteitspreventie, dat leidde tot Besluit 2001/427/JBZ ⁽²⁾, is een uitstekend voorbeeld van de wijze waarop lidstaten op een stabiele basis kunnen samenwerken aan bepaalde thema's. De opneming van bemiddeling bij jongeren en sociale bemiddeling in het eerste werkprogramma van het Europees netwerk inzake misdaadpreventie bewijst dat er een groeiende belangstelling is voor alternatieve manieren van strafrechtbedeling.
- (15) Benadrukt moet echter worden dat de mogelijke preventieve werking van bemiddeling in het bijzonder en van herstelrecht in het algemeen, slechts één aspect is van een bredere benadering van het herstelrecht, die geldt voor de criminaliteit, het strafrecht en de strafprocedure als geheel. Herstelrecht houdt een brede aanpak in waarbij het materiële en immateriële herstel van de verstoorde relatie tussen het slachtoffer, de gemeenschap en de dader een algemeen en leidinggevend beginsel van het strafproces vormt.
- (16) Ofschoon herstelrecht tot dusverre hoofdzakelijk zijn beslag heeft gekregen in de diverse vormen van bemiddeling tussen slachtoffers en daders (slachtoffer-daderbemiddeling) worden steeds vaker andere methoden toegepast, zoals de echt-recht bijeenkomst. Regeringen, politie, strafrechtelijke instanties, gespecialiseerde autoriteiten, organisaties voor slachtofferhulp en -ondersteuning, diensten voor daderhulp, onderzoekers en het publiek zijn allen bij dit proces betrokken.
- (17) Dit initiatief is genomen in overleg met het Europees Forum voor bemiddeling tussen slachtoffer en dader en voor herstelrecht, een niet-gouvernementele organisatie met ervaring op het gebied van herstelrecht.

BESLUIT:

Artikel 1

Europees netwerk van nationale contactpunten voor herstelrecht

1. Er wordt een Europees netwerk van nationale contactpunten voor herstelrecht opgericht, hierna „het netwerk” genoemd.

⁽¹⁾ PB L 82 van 22.3.2001, blz. 1.

⁽²⁾ PB L 153 van 8.6.2001, blz. 1.

2. De nationale vertegenwoordigers bij het netwerk zorgen voor de goede werking van het netwerk overeenkomstig dit besluit.

Artikel 2

Definitie en vormen van herstelrecht

Voor de toepassing van dit besluit wordt onder herstelrecht verstaan een integrale visie op de strafrechtprocedure waarin de behoeften van het slachtoffer prioritair zijn en de verantwoordelijkheid van de dader op een positieve manier wordt benadrukt. Herstelrecht behelst tevens een complex van ideeën dat van belang is voor diverse vormen van sanctionering en conflictoplossing in de opeenvolgende stadia van of tijdens het strafproces zelf.

Artikel 3

Doel van het netwerk

Het netwerk draagt bij tot de ontwikkeling, ondersteuning en bevordering van de diverse aspecten van herstelrecht, zowel in de lidstaten als op het niveau van de Europese Unie. Legislatieve en logistieke steun en steun aan strafrechtelijke instanties zijn belangrijke instrumenten om dit doel te kunnen bereiken.

Artikel 4

Taken en activiteiten

Om de in de artikel 3 genoemde doelstelling te verwezenlijken, voert het netwerk in het bijzonder de volgende taken uit:

- a) het netwerk is een informatiepunt. Daartoe verzamelt, analyseert en evalueert het netwerk informatie en gegevens over bestaande herstelrechtpraktijken en over de ontwikkeling daarvan in de lidstaten, teneinde bij te dragen tot de ontwikkeling van normen inzake beste praktijken en ter ondersteuning van toekomstige nationale en Europese initiatieven. Het netwerk staat de Raad en de lidstaten ook bij met vragenlijsten over herstelrechtpraktijken;
- b) het netwerk ontwikkelt mechanismen om bovengenoemde informatie en gegevens te verspreiden en beschikbaar te stellen aan autoriteiten op nationaal, regionaal, Europees en internationaal niveau alsmede aan andere gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties, groepen, netwerken of fora die actief zijn op het gebied van herstelrecht of hiervoor belangstelling hebben;
- c) het netwerk vergemakkelijkt de onderlinge uitwisseling van informatie, ervaring en contactadressen tussen de betrokken Europese, regionale, nationale en plaatselijke autoriteiten, instellingen, agentschappen, groepen, netwerken en personen die zich met het thema herstelrecht bezighouden;
- d) het netwerk bevordert het onderzoek over het thema herstelrecht en draagt aldus bij tot het in kaart brengen en ontwikkelen van de belangrijkste onderzoekgebieden inzake herstelrecht;

- e) het netwerk draagt bij tot het vaststellen en ontwikkelen van de voornaamste opleidings- en evaluatiegebieden op het stuk van herstelrecht;
- f) het netwerk organiseert conferenties, studiebijeenkomsten, vergaderingen en andere activiteiten om herstelrechtpraktijken te promoten en de uitwisseling van ervaring en beste praktijken te stimuleren en te verbeteren;
- g) het netwerk ontwikkelt de samenwerking met kandidaat-lidstaten, derde landen en internationale organisaties en organen;
- h) het netwerk stelt, indien nodig en op verzoek, zijn expertise ter beschikking van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie om hun bijstand te verlenen voor alle aangelegenheden betreffende herstelrecht;
- i) het netwerk brengt via de bevoegde werkstructuren elk jaar aan de Raad verslag uit over zijn werkzaamheden en deelt mee welke acties uit zijn werkprogramma het komende jaar prioriteit hebben. De Raad neemt nota van het verslag, keurt het goed en zendt het toe aan het Europees Parlement.

De concrete interpretatie, uitvoering en uitwerking van de in dit artikel genoemde taken en activiteiten zal afhankelijk zijn van de vrijwillige bijdragen van de lidstaten.

Artikel 5

Samenwerking

Aangezien de ontwikkeling van het herstelrecht onlosmakelijk verbonden is met de gemeenschap en het werk op het terrein, dient het netwerk bij de uitvoering van de in artikel 4 bedoelde taken en activiteiten bijzondere aandacht te besteden aan de samenwerking en de stimulering van de uitwisseling met niet-gouvernementele organisaties die op het gebied van herstelrecht actief zijn. Om het netwerk in staat te stellen zijn doel op de meest efficiënte en waardevolle wijze te bereiken, kan het een beroep doen op de kennis en de ervaring van niet-gouvernementele organisaties op het gebied van herstelrecht en zelfs besluiten op een meer gestructureerde manier daarmee samen te werken.

Artikel 6

Samenstelling van het netwerk

1. Het netwerk is samengesteld uit contactpunten die door de lidstaten worden aangewezen. De Europese Commissie en de kandidaten voor toetreding tot de Europese Gemeenschappen mogen ook een contactpunt aanwijzen.
2. Iedere lidstaat wijst ten hoogste drie contactpunten aan.

3. Bij deze contactpunten bevindt zich ten minste een vertegenwoordiger van de nationale autoriteiten die bevoegd zijn voor de vele aspecten van het herstelrecht.

4. De lidstaten mogen ook onderzoekers, mensen uit de praktijk van het herstelrecht of andere actoren in de sector van het herstelrecht als contactpunt aanwijzen.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat onderzoekers, praktijkmensen of andere actoren in de sector van het herstelrecht, zoals plaatselijke autoriteiten en niet-gouvernementele organisaties, via het contactpunt bij het herstelrecht betrokken worden.

6. Elke lidstaat zorgt ervoor dat zijn contactpunt over voldoende kennis beschikt van ten minste een andere officiële taal van de Europese Unie, teneinde de praktische werking van het netwerk te vergemakkelijken, met name de communicatie met de andere contactpunten.

Artikel 7

Werking

1. Het netwerk houdt zijn eerste vergadering op . . .
2. Het netwerk komt ten minste een keer per zes maanden bijeen op convocatie van de lidstaat die op dat ogenblik het voorzitterschap van de Raad waarneemt. Een vertegenwoordiger van die lidstaat zit de vergadering van de nationale vertegenwoordigers bij het netwerk voor.
3. Het netwerk kan beslissen zijn secretariaat toe te vertrouwen aan een nationaal contactpunt.
4. De nationale vertegenwoordigers bij het netwerk stellen het jaarprogramma van het netwerk vast met inbegrip van een financieel plan. Zij bepalen met name het volgende:
 - de prioritaire gebieden van onderzoek met het oog op een actie, rekening houdend met de artikelen 10 en 17 van Kaderbesluit 2002/220/JBZ van de Raad;
 - de belangrijkste uit te voeren specifieke acties (conferenties, studiebijeenkomsten, onderzoeksprogramma's, opleidingsprogramma's);
 - het opzetten, structureren en ontwikkelen van een elektronisch systeem voor de uitwisseling van informatie en een website.

De nationale vertegenwoordigers stellen tevens het jaarverslag van de activiteiten van het netwerk op. Zij stellen hun reglement van orde op, dat met eenparigheid van stemmen wordt aangenomen.

5. De financiering van het netwerk kan afhankelijk worden gesteld van een besluit van de Raad.

Artikel 9

Dit besluit treedt in werking op de dag van de aanneming ervan.

Artikel 8

Gedaan te ...

Evaluatie

De Raad evalueert binnen drie jaar na de aanneming van dit besluit de activiteiten en werkzaamheden van het netwerk.

Voor de Raad

De voorzitter

...
